

نوشتن از درد مردم

صادق چوبک یکی از بنیان گذاران اصلی داستان نوین فارسی است

هر چند که وجود داستان کوتاه «اسانه ادب» به دلیل طنز تند و سیاسی اش باعث ممنوع شدن چاپ این مجموعه شد و سال‌ها بعد با جایگزین کردن «آه انسان» دوباره منتشر شد، اما همین اولین مجموعه داستان صادق چوبک شروعی قدرتمند برای او محسوب می‌شد و نویدبخش ظهور و تولد نویسنده‌ای تازه‌نفس و توانا بود. در این مجموعه داستان درخشش واقعی مهارت فضاسازی، شیوه به‌کارگیری زبان و نوع روایت‌پردازی کاملاً مشهود است و از طرفی موضوعاتی که روی آنها دست گذاشته، موضوعاتی بکر و قابل توجه بودند. هر چند اعتقاد بر این بود که نشانه‌هایی از تأثیرپذیری از صادق هدایت در اولین کارهای صادق چوبک به چشم می‌آید، اما بعد از آن بود که آثارش تحت‌تأثیر قریحه و توانایی‌های منحصر به فردش در روایت، سبک فردی خود را نمایان کرد تا فارغ از نام هدایت، اصالت خود را به رخ بکشد.

سال ۱۳۲۸ چوبک دومین مجموعه داستانش را با نام «انتری که لوطی‌ش مرده بود» شامل داستان‌های «چرا دریا توفانی شده بود»، «قفس»، «انتری که لوطی‌ش مرده بود» و «توپ لاستیکی» به چاپ رساند. این مجموعه در بردارنده یکی از مشهورترین

صادق چوبک با افرادی که نقشی مهم در ادامه زندگی او ایفا کردند آشنا شد؛ از جمله پرویز ناتل خانلری، قدسی خانم که چند سال بعد با او ازدواج کرد و همین‌طور صادق هدایت که اولین داستان‌هایش تحت‌تأثیر آثار او نوشته شد و راهنمای خوبی در شروع مسیرش بود. بعد از پایان تحصیلات در کالج آمریکایی البرز و کسب دیپلم ادبی به استخدام وزارت فرهنگ درآمد، ازدواج کرد و برای تدریس در یک دبیرستان راهی خرمشهر شد. عمر دبیری صادق چوبک فقط یک سال به طول انجامید، چراکه باید برای انجام خدمت سربازی به دانشکده افسری تهران می‌رفت. تسلط او به زبان انگلیسی سبب شد او در ادامه دوره سربازی‌اش و همین‌طور بعد از آن با ورود مستشاران آمریکایی در سال ۱۳۲۰ به‌عنوان مترجم مشغول به فعالیت در وزارت خارجه شود. او پس از آن کارهایی همچون منشی‌گری و تدریس زبان انگلیسی را هم تجربه کرد و در این اثنا مشغول نوشتن اولین مجموعه داستانش نیز شد.

مجموعه «خیمه‌شب‌بازی» (سال ۱۳۲۴) شامل داستان‌های نفتی، گل‌های گوشستی، عدل، زیر چراغ قرمز، آخر شب، مردی در قفس، پیراهن زرشکی، مسیو الیاس، اسانه ادب، بعدازظهر آخر پاییز و یحیی بود.

سمیرا سپهرایی روزنامه‌نگار

ترک وطن، داستان سفر بی‌بازگشت نویسنده‌ای بود که به اعتبار جهان‌بینی و نوآوری‌هایش او را به‌عنوان یکی از بنیان‌گذاران داستان نوین فارسی می‌شناسیم. نویسنده‌ای که در تمام طول عمر نویسندگی‌اش بی‌مهابا و با زبانی تندوتیز از درد و بخت سیاه مردمی نوشت که قدرت‌های حاکم و تاریخ و جغرافیایشان عرصه زندگی را بر آنها تنگ کرده بود. چنین رویکرد منحصر به فردی، شیوه نویسنده‌ای صاحب‌سبک بود در راستای مبارزه برای آزادی تا سرانجام آثارش در حکم آثار ادبی درخشان و همین‌طور در حکم اسناد تاریخی ماندگار شوند.

صادق چوبک بعد از هدایت به‌تیم مهم‌ترین قصه‌نویس پیشگام ایرانی است؛ به گونه‌ای که امروز اغلب بر این نکته اتفاق نظر دارند که قصه‌های چوبک در مرتبه کامل‌تری از نویسنده‌های هم‌نسل و پیش از خود قرار دارد. به بیانی دیگر، شاید بتوان گفت چوبک خالق مهم‌ترین و بهترین قصه‌های کوتاه فارسی است. چوبک راوی قصه مردمان جنوب ایران بود، سرزمینی که خود در آن چشم به جهان گشود و سال‌های کودکی و نوجوانی‌اش را در آن‌جا بالید. او در ۱۴ تیرماه سال ۱۲۹۵ در بوشهر به دنیا آمد. پدرش محمداسماعیل، تاجر و بازرگان بود و از این‌رو خانواده‌شان شرایط اقتصادی خوبی داشتند. کودکی صادق در بوشهر گذشت تا اینکه در سال ۱۳۰۳ به دلیل ابتلا به بیماری مالاریا راهی شیراز شد. اولین مواجهه‌های او با داستان نیز در همان خانه پدرش در شیراز به‌واسطه داستان‌هایی بود که پدرش می‌خواند. صادق در شیراز ماندگار شد و در مدرسه‌های مختلفی از جمله «شفاییه»، «باقریه» و «سلطانیه» تحصیل کرد و در همین دوره بود که زبان انگلیسی را هم فراگرفت. پایان دوره حضورش در شیراز زمانی بود که در امتحان ورودی کالج آمریکایی البرز تهران قبول شد.

در کالج آمریکایی البرز بود که

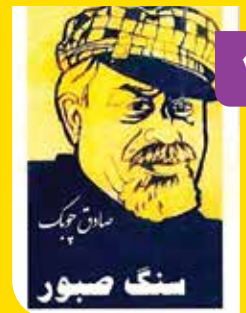
انتری که لوطی‌اش مرده بود

- نام نویسنده: صادق چوبک
- آخرین چاپ: ۱۴۰۰
- انتشارات: بدرقه جاویدان
- تعداد صفحات: ۱۲۰

شامل سه داستان و یک نمایشنامه به نام‌های «چرا دریا توفانی شده بود»، «قفس» و «انتری که لوطی‌اش مرده بود» به همراه نمایش «توپ لاستیکی» است. نشر جاویدان این مجموعه را در سال ۱۳۲۸ به چاپ رساند. در «انتری که لوطی‌اش مرده بود» ظاهر داستان ماجرای انتری است که لوطی‌اش مرده و او زنجیر خود را پاره کرده و از قید اسارت او آزاد شده است. اما این آزادی هیچ دردی از او دوا نمی‌کند...

سنگ صبور

- نام نویسنده: صادق چوبک
- چاپ: ۱۳۵۵
- انتشارات: جاویدان
- تعداد صفحات: ۴۰۰

در سال ۱۳۴۵ منتشر شد. ساختار این رمان بر اساس تک‌گویی یا مونولوگ است. تمام شخصیت‌ها در فضولی جداگانه به شیوه راوی اول شخص و به زبان گفتاری حرف می‌زنند. شخصیت اصلی این رمان با نگاهی تیزبین، خرافه، جهل و تهیدستی مردم شیراز یا مردم ایران را به تصویر می‌کشد. تمام رمان و تمام تک‌گویی‌ها، بازنتاب جهان تاریکی است که نویسنده از ایران در سال‌های نخستین قرن بیستم تصویر می‌کند...

تنگسیر

- نام نویسنده: صادق چوبک
- آخرین چاپ: ۱۴۰۰
- انتشارات: نگاه
- تعداد صفحات: ۲۳۴

قهرمان داستان زائر محمد دلاور و جوانمرد تنگسیری است. او مردی است ساده و پاک و خانواده‌دوست، ولی برخی از شهرنشینان بندری سرمایه و دارایی او را به امانت گرفته و خرج کرده‌اند. زائر محمد بر آن می‌شود تا از آنان انتقام سختی بگیرد. زائر محمد بر خلاف کاراکترهای دیگر چوبک نمایانگر بهترین و درخشان‌ترین ویژگی‌های سلحشوری و جوانمردی است...

